	Národní referenční laboratoř	Strana	1
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

STANOVENÍ AKTIVITY FYTÁZY

1 Rozsah a účel

Metoda specifikuje stanovení fytázové aktivity ve vzorcích krmných směsí, minerálních krmiv a premixů. Metodou se nestanoví rozdíl mezi fytázou přidanou do krmiv a fytázou endogenní, už přítomnou v krmivu.

2 Princip

Fytáza uvolňuje fosfát ze substrátu myo-inositol-hexafosfátu (fytátu). Uvolněný anorganický fosfát vytváří s kyselým molybdenan/vanadičnanovým činidlem žlutý komplex. Tento komplex se měří při vlnové délce 415 nm a množství uvolněného anorganického fosfátu se stanoví metodou kalibrační křivky.

Fytázová jednotka (U) je množství enzymu, které za 1 min uvolní 1 μmol anorganického fosfátu za reakčních podmínek udávaných v této metodě.

3 Chemikálie

Používají se chemikálie analytické čistoty, pokud není uvedeno jinak. Voda čistá (deionizovaná, demineralizovaná nebo destilovaná).

- 1 Amoniak, NH_3 , roztok 25%.
- 2 Heptamolybdenan amonný tetrahydrát, $(\text{NH}_4)_6\text{Mo}_7\text{O}_{24} \cdot 4\text{H}_2\text{O}$.
- 3 Vanadičnan amonný; NH_4VO_3 .
- 4 Kyselina chlorovodíková, HCl , 35%, $\rho(\text{HCl}) = 1,18 \text{ g/ml}$.
- 5 Kyselina chlorovodíková, HCl , 25%.

Příprava: 2,5 dílu kyseliny chlorovodíkové 35% (4) se ředí do 1 dílu vody. Uchovává se při laboratorní teplotě.

- 6 Kyselina dusičná, HNO_3 , 65%.
- 7 Dihydrogenfosforečnan draselný, KH_2PO_4 .
- 8 Fytát sodný, $\text{C}_6\text{H}_6\text{Na}_{12}\text{O}_{24}\text{P}_6 \cdot \text{H}_2\text{O}$ z rýže (např. Sigma®PO109). Fytát sodný je při skladování v lednici stálý přibližně 2 až 3 měsíce. Po 2 měsících skladování je třeba před analýzou ověřit, zda nedochází k jeho rozkladu.
- 9 Octan sodný trihydrát, $\text{CH}_3\text{COONa} \cdot 3\text{H}_2\text{O}$.
- 10 Tween® 2010.

	Národní referenční laboratoř	Strana	2
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

- 11 Kyselina dusičná, HNO₃, ředěná.
Příprava: 1 díl kyseliny dusičné 65% (6) se ředí do 2 dílů vody. Uchovává se při laboratorní teplotě.
- 12 Molybdenanové činidlo.
Příprava: 100,0 g heptamolybdenanu amonného tetrahydrátu (2) se rozpustí v asi 800 ml vody. Přidá se 10 ml roztoku amoniaku (1) a doplní se vodou do 1000 ml. Uchovává se při laboratorní teplotě ve tmě nejdéle 2 měsíce.
- 13 Vanadičnanové činidlo.
Příprava: 2,35 g vanadičnanu amonného (3) se rozpustí v přibližně 400 ml vody o teplotě 50 °C až 60 °C. Přidá se 20 ml naředěné kyseliny dusičné (11) a doplní se vodou do 1000 ml. Uchovává se při laboratorní teplotě ve tmě nejdéle 2 měsíce.
- 14 Molybdenan/vanadičnanové (STOP) činidlo.
Příprava: Smíchá se 1 díl vanadičnanového činidla (13) s 1 dílem molybdenanového činidla (12) a přidají se 2 díly naředěné kyseliny dusičné (11). Promíchá se. Přípravuje se denně čerstvý.
- 15 Tween® 20, 10%.
Příprava: 10,0 g Tweenu (10) se rozpustí ve vodě a doplní se na 100 ml. Uchovává se při laboratorní teplotě nejdéle 6 měsíců.
- 16 Acetátový pufr, pH 5,5; 0,25 mol/l.
Příprava: 34,0 g octanu sodného (9) se rozpustí v přibližně 900 ml vody. pH se upraví kyselinou chlorovodíkovou (5) na hodnotu 5,50 ± 0,02 a doplní se vodou do 1000 ml. Uchovává se při laboratorní teplotě nejdéle 2 týdny.
- 17 Acetátový pufr s 0,01% Tweenem 20, pH 5,5; 0,25 mol/l.
Příprava: 34,0 g octanu sodného (9) se rozpustí v asi 900 ml vody. pH se upraví kyselinou chlorovodíkovou (5) na hodnotu na 5,50 ± 0,02. Přidá se 1 ml 10% Tweenu (15) a doplní se do 1000 ml vodou. Uchovává se při laboratorní teplotě nejdéle 2 týdny.
- 18 Acetátový pufr s 0,01% Tweenem 20, pH 5,5; 0,50 mol/l.
Příprava: 68,0 g octanu sodného (9) se rozpustí v přibližně 900 ml vody. pH se upraví kyselinou chlorovodíkovou (5) na 5,50 ± 0,02. Přidá se 1 ml 10% Tweenu (15) a doplní se vodou do 1000 ml. Uchovává se při laboratorní teplotě nejdéle 2 týdny. Používá se místo acetátového pufru (17) v případě, kdy aktivita fytázy ve vzorku je ≤ 200 U/kg.
- 19 Fytátový substrátový roztok, 7,5 mmol/l, konečná koncentrace v reakci 5 mmol/l.
Příprava: 2,00 g fytátu sodného (8) s obsahem anorganického fosforu ≤ 0,1 % se rozpustí v asi 200 ml acetátového pufru (16). Přesná navážka se stanoví s ohledem na čistotu a obsah vody v dané šarži (viz. poznámka 7). pH se upraví kyselinou chlorovodíkovou (5) na hodnotu 5,50 ± 0,02 a doplní se acetátovým pufrem (16) do 250 ml. Přípravuje se denně čerstvý, než se upotřebí, uchová se v lednici.

	Národní referenční laboratoř	Strana	3
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

20 Standardní fosfátový zásobní roztok, 200 mmol/l.

Příprava: Asi 10 g dihydrogenfosforečnanu draselného (7) se vysuší 2 h při 105 °C a uchová se v exsikátoru.

Naváží se přibližně 2,722 g vysušeného dihydrogenfosforečnanu draselného (7) (přesná navážka se zaznamená pro výpočty), kvantitativně se přeneso do 100ml odměrné baňky a doplní se do 100 ml acetátovým pufrům s Tweenem 20 (17). Následně se promíchá třepáním do úplného rozpuštění dihydrogenfosforečnanu. Uchovává se při laboratorní teplotě nejdéle 2 týdny.

21 Standardní fytázový zásobní roztok.

Podle očekávané aktivity fytázy se naváží (50,0 – 300,0) mg certifikovaného fytázového standardu (22), kvantitativně se přeneso do 100ml odměrné baňky a doplní se na 100 ml acetátovým pufrům s Tweenem 20 (17). Následně se promíchá třepáním do úplného rozpuštění fytázy. Přípravuje se denně čerstvý.

22 Certifikovaný standard fytázy, např. Basf, kat. č. A009/001/Standard.

23 Kukuřičná moučka.

Slouží jako matrice pro naředění vzorků minerálních krmiv a premixů. Moučka musí být namleta na částice menší než 1 mm. Může se použít i běžná kukuřičná mouka. Obsah nativní fytázy je v kukuřici zanedbatelný.

4 Přístroje a pomůcky

1 Vodní lázeň, termostatem kontrolovaná, se stojánkem pro 2ml zkumavky.

2 pH-metr, s odečítáním na dvě desetinná místa.

3 Magnetické míchačky.

4 Magnetická míchadla, (40 × 20) mm.

5 Analytické váhy, přesnost 0,1 mg.

6 Předvážky, přesnost 0,01 g.

7 Vortex mixer.

8 Centrifuga pro 2ml mikrocentrifugační zkumavky, (11000 – 20000) g.

9 Pipety (10 – 2000) µl.

10 Mikrotitrační destičky a spektrofotometr pro mikrotitrační destičky.

11 Mikrocentrifugační zkumavky, 2 ml.

12 Exsikátor.

13 Třepačka reciproční (přímočarý pohyb). .

14 Spektrofotometr.

	Národní referenční laboratoř	Strana	4
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

5 Postup

Použijí se výhradně vzorky, které nejsou poškozené ani pozměněné transportem nebo skladováním.

5.1 Příprava vzorku (extrakce)

Krmná směs

Čtyři 5g navážky každého vzorku se přenesou do 50ml kuželových baněk. Do každé baňky se přidá 50 ml vody a 0,05 ml 10 % Tweenu 20 (15). Intenzivně se 45 min třepe nebo míchá. Z každé baňky se pipetou odeberou 2 ml takto získaného extraktu. Vloží se do mikrocentrifugačních zkumavek (11) a centrifuguje se 3 min při 11000 až 20 000 g.

Minerální krmivo, premix

Čtyři (0,5 g $\pm$ 0,001) g navážky vzorku namletého na částice menší než 0,5 mm se naváží do 800ml kádinek. Do každé se přidá (50 $\pm$ 0,5) g kukuřičné moučky (23) a 500 ml acetátového pufru (17). Pak se 60 min intenzivně míchá na magnetické míchačce. Z každé kádinky se pipetou odeberou 2 ml extraktu, které se vloží do mikrocentrifugačních zkumavek (11) a centrifugují se 3 min po dobu při 11 000 až 20 000 g. Použití supernatantu je uvedeno v tabulce 1.

Tabulka 1. Reakční objemy pro minerální krmiva a premixy.

Očekávaná aktivita vzorku [U/kg] $\times$ 1000	Objem extraktu pro reakci [μ l]	Objem pufru v reakci [μ l]	Aktivita v reakci [U]	Faktor ředění D pro výpočet
10 až 25	300	100	0,003 - 0,0075	1,33
25 až 50	200	200	0,005 - 0,01	2
50 až 200	100	300	0,005 - 0,02	4
> 200	100	300	0,005 - 0,02	celkové vhodné ředění

Poznámky

- Poměr ředění vzorku minerálního krmiva a premixu: V praxi se minerální krmivo přidává do krmné směsi v množství (1 – 4) %, u premixů (0,2 – 1) %. Navážka 0,5 g vzorku a 50 g kukuřičné moučky odpovídá 1% mísicímu poměru. Tento mísicí poměr se používá jako konvence pro porovnatelnost výsledků z různých laboratoří, i když je deklarovaný mísicí poměr minerálních krmiv a premixů nižší nebo vyšší.*
- Pro zvýšení rozdílu v absorbanci v rozsahu (10 000 – 25 000) U/kg se může objem extraktu zvýšit na 400 μ l bez přidání acetátového pufru (17).*

	Národní referenční laboratoř	Strana	5
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

- 3 Vzorky s aktivitou fytázy nad 400 000 U/kg se naředí acetátovým pufrům (17) v poměru 1 : 1 předtím, než se smíchá 100 µl extraktu a 300 µl pufru (17) pro enzymatickou reakci. Pak je celkový faktor ředění 8.
- 4 Pokud je naměřená absorbance mimo kalibrační rozsah, stanovení se musí opakovat s vhodnějším naředěním.

5.2 Příprava standardů

5.2.1 Standardní fosfátová křivka

Standardní zásobní roztok fosfátu (20) se naředí postupným ředěním acetátovým pufrům s Tweenem 20 (17) podle tabulky 2.

Tabulka 2. Stupně ředění fosfátové standardní křivky.

Bod	Pufr (20) (ml)	Doplní se pufrům (17) na celkový objem (ml)	Koncentrace (µmol/ml)
A	3,5	10	7
B	5	20	5
C	3	20	3
D	2	20	2
E	1	20	1
F	0,6	50	0,24

Poznámky

- 5 Konečná koncentrace v mikrocentrifugační zkumavce po 10-násobném naředěním pufrům (17), viz. tabulka č. 2. Přesná koncentrace se musí vypočítat (20).

5.2.2 Kontrolní fytáza

Do každé inkubace se zařadí fytázová kontrola. Zásobní roztok fytázy (21) známé aktivity se naředí na konečnou aktivitu mezi (0,15 – 0,25) U/ml. Přesná aktivita se přepočítá, zahrne se ředění z tabulky 4.

5.3 Standardní křivka

Anorganický fosfát ve vzorku se podílí na barevném komplexu, proto se pro každý vzorek naředí i blanky. Pro výpočet fytázové aktivity vzorků se odečtou hodnoty blanků od hodnot vzorků.

Tři paralelky a dva blanky se připraví pro každé ředění. Postup viz tabulka 3.

	Národní referenční laboratoř	Strana	6
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

Tabulka 3. Postup pro přípravu standardní křivky.

Postup testu	Standardní vzorky	Blank
Acetátový pufr (17)	360 μ l	400 μ l
Standard (A – F) viz tab. 2	40 μ l	0
Fytátový substrát (19)	0,8 ml	0,8 ml
STOP činidlo (14)	0,8 ml	0,8 ml
Promíchat	ano	ano
Ponechat při laboratorní teplotě	10 min	10 min
Centrifugace	3 min při 11000 g	3 min při 11000 g
Měření na spektrofotometru	415 nm	415 nm

Popis testu: Do 2ml mikrocentrifugačních zkumavek se napipetuje 360 μ l acetátového pufru (17). Přidá se 40 μ l naředěného standardu (podle tab. 2, A – F). Pro přípravu blanků se pipetuje 400 μ l acetátového pufru (17) do 2ml mikrocentrifugačních zkumavek. Přidá se 0,8 ml substrátu (19) a 0,8 ml STOP činidla (14). Zkumavky se řádně promíchají a nechají se stát při laboratorní teplotě 10 min. Centrifuguje se 3 min při 11000 g. Do mikrotitračních destiček se pipetuje 200 μ l čistého supernatantu a měří se na spektrofotometru pro mikrotitrační destičky při vlnové délce 415 nm.

5.4 Kontrola

Pro každé ředění se připraví 2 stanovení a 1 blank. Postup viz. tabulka 4.

Tabulka 4. Postup pro úroveň kontroly – fytázy.

Postup testu	Standardní vzorky fytázy	Blank
Acetátový pufr (17)	360 μ l	360 μ l
Vzorek standardní fytázy (podle bodu 5.2.2)	40 μ l	40 μ l
Promíchat	ano	ano
Preinkubace při 37 °C	5 min	5 min
Fytátový substrát (19)	0,8 ml – STEP 1	0,8 ml – STEP 2
Mix	ne	ne
Inkubace při 37 °C	30 min	ne
STOP činidlo (14)	0,8 ml – STEP 2	0,8 ml – STEP 1
Promíchat	ano	ano
Ponechat při laboratorní teplotě	10 min	10 min
Centrifugace	3 min při 11000 g	3 min při 11000 g
Měření na spektrofotometru	415 nm	415 nm

	Národní referenční laboratoř	Strana	7
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

Popis testu: Do 2ml mikrocentrifugačních zkumavek se pipetuje 360 µl acetátového pufru (17). Přidá se 40 µl naředěného roztoku fytázy (podle bodu 5.2.2) a promíchá se. Vzorky se preinkubují 5 min při 37 °C ve vodní lázni. Přidá se 0,8 ml substrátu (19) předeřátého na 37 °C. Inkubační čas je přesně 30 min. při 37 °C. Po 30 min se přidá 0,8 ml STOP činidla (14) a promíchá se. Nechá se stát 10 min. při laboratorní teplotě, pak se centrifuguje 3 min. při 11000 g. Do mikrotitračních destiček se pipetuje 200 µl čistého supernatantu a měří se na spektrofotometru pro mikrotitrační destičky při vlnové délce 415 nm.

Blanky se preinkubují 5 min. při 37 °C ve vodní lázni , přidá se nejprve 0,8 ml STOP činidla (14) – STEP 1 (krok 1), potom 0,8 ml fytátového substrátového roztoku (19) – STEP 2 (krok 2).

5.5 Vzorky krmiva

Pro každou analýzu se připraví 2 paralelní zkumavky a jeden blank. Postup je popsán v tabulce 5.

Tabulka 5. Postup pro vzorky krmiv.

Postup testu	Vzorky krmiv	Blank
Acetátový pufr (17)	300 µl	300 µl
Vzorek krmiva (připravený podle bodu 5.1)	100 µl	100 µl
Promíchat	ano	ano
Preinkubace při 37 °C	5 min	5 min
Fytátový substrát (19)	0,8 ml – STEP 1	0,8 ml – STEP 2
Promíchat	ne	ne
Inkubace při 37 °C	30 min	ne
STOP činidlo (14)	0,8 ml – STEP 2	0,8 ml – STEP 1
Promíchat	ano	ano
Ponechat při laboratorní teplotě	10 min	10 min
Centrifugace	3 min při 11000 g	3 min při 11000 g
Měřit na spektrofotometru	415 nm	415 nm

Poznámka

6 *Je vhodné vzorky krmiv naředit vodou na koncentraci fytázy (2,9 – 3,2) µmol/ml podle výrobcem deklarované hodnoty.*

Popis testu: Do 2ml mikrocentrifugačních zkumavek se pipetuje 300 µl acetátového pufru (17). Přidá se 100 µl naředěného vzorku krmiva, připraveného podle bodu 5.1 a promíchá se. Vzorky se preinkubují 5 min při 37 °C ve vodní lázni . Přidá se 0,8 ml substrátu (19) předeřátého na

	Národní referenční laboratoř	Strana	8
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

37 °C. Inkubační čas je přesně 30 min. při 37 °C. Po 30 min se přidá 0,8 ml STOP činidla (14) a mikrocentrifugační zkumavky se promíchají. Nechá se stát 10 min. při laboratorní teplotě, pak se centrifugují 3 min při 11000 g. Do mikrotitračních destiček se pipetuje 200 µl čistého supernatantu a měří se na spektrofotometru pro mikrotitrační destičky při vlnové délce 415 nm.

Blanky se preinkubují 5 min. při 37 °C, přidá se nejprve 0,8 ml STOP činidla (14) - STEP1 (krok 1), potom 0,8 ml fytátového substrátového roztoku (19) – STEP 2 (krok 2).

6 Výpočty

6.1 Sestrojení standardní křivky

Standardní křivka se sestojí z rozdílů absorbancí ΔA_{415} ($A_{415\text{standard}} - A_{415\text{blank}}$) získaných s fosfátovými standardy (5.2.1 a 5.3) na ose y a vypočítanými koncentracemi fosfátu na ose x . Do výpočtu koncentrací se musí zahrnout i ředění 1 : 10 v mikrocentrifugačních zkumavkách, tj. 40 µl ředěného standardu (tabulka 1) + 360 µl pufru. Odpovídající křivka se vypočítá pomocí lineární regrese $y = m \times x$.

6.2 Výpočet fytázové aktivity

Aktivita fytázy ($a_{\text{fytáza}}$) se vypočítá takto

$$a_{\text{fytáza}} = \frac{\Delta A \times D}{m \times W \times t}$$

kde

- ΔA je rozdíl absorbancí $A_{415\text{vzorku}} - A_{415\text{blanku}}$,
- m směrnice standardní křivky A_{415} , ($\mu\text{mol}/\text{ml}$),
- D ředící faktor (extrakční objem $\times$ ředění extraktu) (ml),
- W hmotnost vzorku, (g resp. kg),
- t inkubační čas (min).

Poznámky

- 7 Čistota a obsah vody ve fytátové kyselině se liší v jednotlivých šaržích, a proto by se měl zahrnout do výpočtu přípravy substrátu.

Příklad:

Fytát dodekasodný (phytic acid dodecasodium salt; 0,008 % inorganic phosphorous) např. P0109, Sigma, Lot 057K0049 obsahuje:

Fytát (phytic acid) molekulová hmotnost, 923,8 g/mol

Čistota (purity) 97 %

Obsah vody (water) 12,6 %

	Národní referenční laboratoř	Strana	9
	Jednotné pracovní postupy – zkoušení krmiv	Vydání	3
	10100.1 - Stanovení aktivity fytázy	Revize	0

$$FK = \frac{0,0075 \text{ mol} \times 923,8 \text{ g}}{1 \times \text{mol} \times 0,97 \times 0,874} = 8,17 \text{ g/l}$$

FK – navážka v g na přípravu 1 litru roztoku fytátu o koncentraci 7,5 mmol/l.

Vysoký obsah např. MCP (fosforečnan vápenatý) ve vzorcích krmiva vede k vyšším hodnotám blanků ($A_{415} > 1,6$). Některé spektrofotometry nemusejí měřit lineárně při vyšších hodnotách absorbance (blížící se k 2). Hodnoty fytázy, získané ze vzorků krmiva s tak vysokými hodnotami blanku musejí být pečlivě hodnoceny, protože vysoké hodnoty absorbance mohou vést k nadhodnocení nebo podhodnocení obsahu fytázy. Naředění extraktu krmiva 1 : 2 nebo 1 : 4 může pomoci redukovat hodnotu absorbance. Ale hodnota A_{415} by měla být $> 0,04$.

7 Literatura

- 1 EN ISO 30024 : 2009 – Krmiva – Stanovení aktivity fytázy.
- 2 VDLUFA Asocciation Method Book III, 27.1.3 – Příprava minerálních krmiv a premixů pro stanovení aktivity fytázy.